

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-1-103 (Önaraştırma)

Karar Sayısı : 03-69/833-363

Karar Tarihi : 23.10.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK

Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B- RAPORTÖRLER: E. Cenk GÜLERGÜN, Mert KARAMUSTAFAOĞLU

C- ŞİKAYET EDEN: - Ecza. Gülseren PEHLİVANOĞLU

Solaklı Mah. Yalı Cad. No: 6/1 Of-Trabzon

D- HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR

- Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Tophanelioğlu Cad. No: 43 Altunizade

Üsküdar-İstanbul

- Es Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Eski Edirne Asfaltı No: 558 34110 Sultançiftliği

G. Osmanpaşa-İstanbul

- Nevzat Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Oğuzlar Mah. 56. Sok. No: 7/1 Balgat-Ankara

E- DOSYA KONUSU: Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş., Es Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş. ve Nevzat Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin, Duygu Eczanesi'ne Trabzon Eczacı Odası ve Of ilçesindeki diğer eczanelerin baskısı ile vadeli mal satışı yapmayı reddetmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş., Es Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş., Nevzat Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin yeni açılan diğer eczanelere vadeli satış yaparken, Trabzon Eczacı Odası'nın ve Of ilçesinde eczane sahibi eczacıların baskısı ile, Duygu Eczanesi'ne vadeli satış yapmayı reddettiği ve Es Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin peşin alım indirimi yapmadığı iddia edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 21.7.2003 tarih, 3348 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 28.8.2003 tarih ve 2003-1-103/BN-03-HDK sayılı Bilgi Notu, 5.9.2003 tarih ve REK.0.05.00.00/120 sayılı Başkanlık önergesi ile 11.9.2003 tarih, 03-60 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, aynı Kanun'un

40/1. maddesi uyarınca 03-60/734-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 16.10.2003 tarih 2003-1-103/ÖA-03-ECG sayılı Önaraştırma Raporu, 20.10.2003 tarih, REK.0.05.00.00/135 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-69 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Selçuk Ecza Deposu Tic. ve San. A.Ş., Es Ecza Deposu Tic. ve San A.Ş., Nevzat Ecza Deposu Tic. ve San A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiğine ilişkin şikayetin reddedilmesinin uygun olacağı, dolayısıyla anılan teşebbüsler hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmektedir.

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.1.1. Duygu Eczanesi

Trabzon'un Of ilçesinde yerleşik Duygu Eczanesi'nin sahibi şikayetçi Ecz. Gülseren Pehlivanoğlu başvurusuyla ilgili olarak;

"19.6.2003'te ruhsat alabildik. Peşin satış en başından başladı, önceleri hiç mal vermediler, ardından depolara yazı gönderdim. Nevzat Ecza dışında, peşin olarak mal almaya başladım (önce Banka'ya para yatırıyor, dekont depoya fakslanıyor, mal gelmesi Of'daki eczaneler farketmesin diye Rize Güven Eczanesine bırakılarak yapılıyor). İhtarname çektik. Bunun üzerine; Es Ecza Deposu önceki uygulamasının aksine peşin iskontosu yapmaya başladı. Teminatla vadeli mal vermeye başladılar. Nevzat Ecza deposu baştan itibaren mal vermiyor. Selçuk Ecza'ya teminat verilemediği için mal alamadık.

...

Depo yetkililerinin sözlü ifadelerine göre Trabzon Ecz. Odası ve Of'daki eczanelerin baskısıyla depolar böyle hareket etmiş. Eczaneye ilaç verilmemesi telkin edilmiş, 'aksi takdirde sizden mal almayız' demişler.

*Çomoğlu Eczanesi/Çayeli
Başak Eczanesi/Çamburnu
İrem Eczanesi/Trabzon
Hayat Eczanesi/Of*

Halk Eczanesi/Değirmendere (Bu Eczane'nin geçmişten gelen borcu olduğundan teminatla mal veriliyormuş).

Bu Eczaneler son altı ay içinde açıldılar ve Halk Eczanesi dışında, teminatsız mal alabiliyor.

...

Şu an yalnızca Es ile çalışıyoruz, 8 Milyarlık teminatla normal koşullarda, bunu aşan kısmını nakit parayla çalışıyoruz

...

Selçuk'a teminat veremiyoruz, bize mal vermiyor. Nevzat 'Teminat verseniz de, size mal veremeyiz.' diyor"

ifadelerini kullanmıştır.

I.1.2. Trabzon Eczacı Odası

Dosya mevcudu bilgilerden, Trabzon Eczacı Odası Başkanı'nın şikayet konusu hakkında; Ecz. Gülseren Pehlivanoğlu'nun Odaya yaklaşık 6 ay önce başvurarak kayıt olmak ve Trabzon'un Of ilçesinde eczane açmak istediğini; yaptıkları araştırma neticesinde Ecz. Gülseren Pehlivanoğlu'nun Odaya kaydının yapıldığını; ancak muvazaalı çalışabileceği tespit edildiğinden, mesleki etik kuralları açısından sakıncalı bulunarak Sağlık İl Müdürlüğü'ne bu hususları içeren olumsuz görüş bildirdiklerini; buna rağmen ruhsat verilerek söz konusu eczanenin açıldığını; eczanenin yaklaşık 3 aydır faaliyette olduğunu; eczane hakkında bundan sonra Oda tarafından rutin denetim yapılacağını, Oda ile anılan eczacı arasında başkaca bir problem olmadığını; Pehlivanoğlu'nun ruhsat başvurusunda bulunduğu ve izleyen tarihlerde Of ilçesinde eczane açmak isteyenler hakkında Oda tarafından olumlu görüş verildiğini belirttiği anlaşılmıştır.

Ayrıca yerinde incelemede, Trabzon Eczacı Odası'nın Ecz. Gülseren Pehlivanoğlu hakkında İl Sağlık Müdürlüğü'ne gönderdiği "görüş yazısı" tespit edilmiş; bu yazıda Rize Ağır Ceza Mahkemesi'nce şikayetçi hakkında verilen kamu hizmetlerinden müebbeten men edildiğine ilişkin karar ile Oda Yönetim Kurulu'nun anılan Eczacıya "Oda Uygunluk Belgesi" verilmemesini karara bağladığı hususlarına yer verildiği görülmüştür. Gülseren Pehlivanoğlu'ndan sonra Of ilçesinde eczane açmak için yapılan ve Odaca uygun görülüp uygunluk belgesi verilen iki adet başvuruya ilişkin belgelere de rastlanılmıştır.

Anılan incelemede; şikayet konusu ecza depolarının Duygu Eczanesi'ne vadeli satış yapmaması hususunda alınmış bir karar veya yazı bulunamamıştır.

I.1.3. Nevzat Ecza Deposu Tic. ve San. A.Ş. Trabzon Bölge Müdürlüğü (Nevzat Ecza Deposu)

Dosya mevcudu bilgilerden, önaraştırma çerçevesinde görüşülen Nevzat Ecza Deposu Trabzon Bölge Müdürü'nün konu hakkında, *"Biz, pazarlama elemanlarımız, ilişkide bulunduğumuz eczaneler ve Eczacı Odası kanalıyla söz konusu Eczane'nin muvazaalı bir eczane olduğunu tespit ettik. Bu nedenle kendi inisiyatifimizle bu eczaneye normal koşullarda (vadeli) satış yapamayacağımızı, kendilerine Samsun'daki merkezimizle görüşmeleri gerektiğini bildirdik."* ifadelerine yer verdiği anlaşılmıştır.

Anılan deponun kayıtları üzerinde yapılan incelemede; bölgede yeni açılan eczanelerden Çamburnu Başak (Sürmene, Trabzon), Çomoğlu (Çayeli, Rize), Halk (Değirmendere, Trabzon) ve Duygu (Of, Trabzon) eczaneleriyle ilgili herhangi bir kayıta rastlanılmadığı, dolayısıyla deponun söz konusu eczanelere şu ana kadar satış yapmadığı tespit edilmiştir.

Nevzat Ecza Deposu'nun 30.9.2003 tarihinde intikal eden yazısında; deponun Trabzon bölgesinde yeni açılan müşterisinin bulunmadığı belirtilmiştir. Nitekim inceleme sonucunda, Depo'nun bölgede yeni açılan eczanelerden yalnızca Hayat Eczanesi'ne (Of, Trabzon) satış yaptığı ve bunun toplamda 1 milyar TL'yi aşmayan üç satıştan oluştuğu belirlenmiştir. Yazıda ayrıca, Trabzon bölgesindeki eczanelere satışların depolar arasındaki dağılımı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Tablo 1- Eczanelere Satışların Depolar Arasındaki Dağılımı

Ecza Depoları	Pazar Payı (%)
Selçuk	.....
Es	.....
Nevzat	.....
Diğer	.....

I.1.4. Es Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş. Karadeniz Trabzon Şubesi (Es Ecza Deposu)

Es Ecza Deposu Genel Müdürü'nün inceleme konusu uygulamayla ilgili olarak “Bir eczaneye mal vermeden evvel, risk durumunu belirlerken satış elemanlarımız, meslek örgütleri yoluyla bilgi topluyoruz ve bunların ışığında oluşturduğumuz kanaatimize göre eczaneye teminat karşılığı olarak ya da teminat olmadan mal vermeye başlıyoruz. Eczacı Odası ile bu aşamada iletişim kurduğumuz olur ama bu ruhsat alınıp alınmadığının öğrenilmesiyle sınırlıdır. Eczanenin ticari riskliliği bununla ilgili değildir. Duygu Eczanesi için de aynı yöntemle bilgi topladık. Eczane'nin bulunduğu o bölgeden bize gelen bilgiler ışığında eczanenin çok ortaklı olduğunu tespit ettik ve bu bizde güven uyandırmadı. Daha da önemlisi, bu eczacının çalıştığı kurumda ve bulunduğu çevrede yaptığımız görüşmelerde güven aşıl原因an ifadelerde bulunulmadı. Bu nedenle bu eczane bizim için ticari olarak riskli olduğundan teminatsız olarak mal vermedik. Önceleri Duygu Eczanesi ile peşin olarak çalışmaya başladık daha sonra söz konusu eczane bize teminat verdiği için şu anda diğer müşteriler için geçerli olan koşullarla teminat karşılığı vadeli mal veriyoruz.” ifadelerine yer verdiği görülmüştür.

Dosya mevcudu bilgilerden, Duygu Eczanesi'nin hesap ekstresine göre, Es Ecza Deposu'nun bu Eczane'ye satışlarının 31.7.2003 tarihinden bugüne kadar çoğunlukla vadeli olduğu, Ağustos ayı başındaki birkaç satışın peşin veya yine peşin olarak ifade edilen, 5 gün vadeli olduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca raportörlerce, bölgede yeni açılan Halk (Değirmendere, Trabzon), Çamburnu Başak (Sürmene, Trabzon), Çomoğlu (Çayeli, Rize), İrem (Trabzon) ve Hayat (Of, Trabzon) eczanelerinin hesap ekstrelerinin de incelendiği; Halk Eczanesi 28.6.2003-16.7.2003, Çomoğlu Eczanesi 5.7.2003-5.8.2003 ve Hayat Eczanesi'nin 28.7.2003-29.8.2003 tarihleri arasında “açılış koşullarında”, yani vadeli ve taksitli alımlar yaptıkları görülmüştür. Çamburnu Başak ve İrem eczanelerinin, örnek olarak seçilen sırasıyla 11.4.2003-31.7.2003 ve 21.3.2003-30.06.2003 dönemlerindeki alımlarının da vadeli olduğu tespit edilmiştir.

Duygu Eczanesi'nin yanı sıra “kesin teminat mektubu” ile diğer bazı eczanelerle de teminatla çalışıldığını göstermek üzere Selin ve Halk eczaneleriyle ilgili düzenlenmiş senetler Depo yetkililerince raportörlere verilmiştir.

Ayrıca, Es Ecza Deposu'ndan intikal eden ek bilgi ve belgeler arasında Duygu Eczanesi'ne yapılan satışlara ait irsaliyeli faturaların bulunduğu, satışlarda ürün iskontosu ve mal fazlası gibi avantajlı koşulların uygulandığı anlaşılmıştır.

I.1.5. Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş. Trabzon Şubesi (Selçuk Ecza Deposu)

Selçuk Ecza Deposu Trabzon Şubesi Müdürü, şikayet konusu hakkında, “Biz bir eczaneye vadeli ya da peşin mal verme konusunda kanaatimizi oluştururken kendi pazarlama elemanlarımız yoluyla topladığımız bilgiye göre hareket ediyoruz. Bu konuda eczacının geldiği yerdeki odalardan da bilgi aldığımız olur, biz istemeden Oda’dan bize böyle bir bilgi gelmez. Bu şekilde yeni açılacak eczanenin güvenilirliğini, alacak tahsilatında sorun yaratıp yaratmayacağını inceleriz. Yeni açılan ve teminatla mal verdiğimiz eczaneler olduğu gibi, hakkında edindiğimiz bilgiler sonucunda olumlu oluşan kanaatimiz nedeniyle teminatsız vadeli mal verdiğimiz eczaneler de olmaktadır. Duygu Eczanesi konusunda ise biz Eczacı Hanım’ı tanımadığımız için kendisiyle ancak teminat karşılığı vadeli ya da peşin olarak çalışabileceğimizi belirttik. Duygu Eczanesi de bir süre peşin para ile bizden alım yaptı fakat daha sonra bu şekilde çalışmak istemediğini ve vadeli çalışmak istediğini bize bildirdi. Teminat göstermediği için bu şekilde çalışamayacağımızı bildirdik.” ifadelerine yer vermiştir.

Anılan Depo'nun kayıtları üzerinde yapılan incelemede; bölgede yeni açılan eczanelerden Çomoğlu, Hayat ve Halk eczaneleriyle ilgili herhangi bir kayıta rastlanılmadığı, dolayısıyla deponun söz konusu eczanelere şu ana kadar satış yapmadığı tespit edilmiştir.

Duygu Eczanesi'nin Selçuk Ecza Deposu'ndaki hesap ekstresinde; birkaç istisnai satış dışında, deponun eczaneye peşin çalıştığı (bir hafta vadeli), 11.7.2003 tarihinde başlayan alımların, 31.7.2003 tarihinde durduğu görülmüştür.

Yerinde incelemede ayrıca, bölgede yeni açılan Çamburnu Başak ve İrem eczanelerinin hesap ekstrelerinin alındığı, deponun her iki eczaneye satışlarının da vadeli olduğu anlaşılmıştır.

Selçuk Ecza Deposu'nun Kurum kayıtlarına intikal eden ek bilgi ve belgeleri arasında; Duygu Eczanesi'ne yapılan satışlara ait faturaların bordrosunun bulunduğu, satışların çoğunda iskonto uygulandığı, “1/1/03-13/9/2003 Tarihleri Arası Mizan” başlıklı belgeye göre; bölgedeki diğer bazı eczanelerle teminat mektubu, teminat senedi, teminat çeki ve ipotek belgesinin düzenlendiği görülmüştür.

I.2. Değerlendirme

Önaraştırma konusu şikayet, Duygu Eczanesi'ne normal koşullarda (teminatsız, vadeli) satış yapılmamasına ve vadeli satış için teminat istenilmesine ilişkindir. Şikayetçi bu durumun Trabzon Eczacı Odası'nın ve Of'daki diğer eczacıların, bölgedeki ecza depolarına yaptığı baskı sonucunda ortaya çıktığını iddia etmektedir. Oda'nın ve Of'daki diğer eczacıların etkisiyle depoların şikayetçiyi piyasa dışına çıkarmak amacıyla ayırimcilik yapıp yapmadığının tespit edilebilmesi için öncelikle ecza depolarının eczanelere hangi şartlarla ilaç satışı yaptığının ortaya konulması gereklidir.

Eczaneler özellikle anlaşmalı olduğu kamu kurumlarından alacaklarını uzun sürelerde tahsil edebildiğinden, vadeli ilaç alımı eczanelerin faaliyetlerini sürdürebilmesi bakımından önemlidir. Bu nedenle, eczanelerin çoğu ilaç alımını vadeli yapmayı tercih etmektedir.

Yeni açılan eczanelere yapılan satışlar genellikle, diğer satışlara göre daha avantajlı koşullarda ("açılış koşulları"nda) gerçekleştirilmektedir. Eczanenin risk taşıdığı öngörülmediği takdirde, açılıştaki vadeli ve taksitli ödeme olanağı sunulabilmektedir.

Eczanelerin risk durumu ecza depoları tarafından belirli yollarla izlenmekte ve değerlendirilmektedir. Ecza depoları yeni açılan bir eczaneye mal vermeden evvel, eczanenin risklilik durumunu belirlemek amacıyla satış elemanları yoluyla istihbarat çalışması yapmakta ve meslek örgütlerinden bilgi almaktadır. Halihazırda satış yapılan bir eczane söz konusu ise, bunların yanında, eczanenin geçmişte ödeme gücüyle yaşayıp yaşamadığına bakılmaktadır.

Ecza depolarının eczanelerin ticari riskliliğini öngörmeye veya izlemeye yönelik çalışmalar yürütmesi ticari hayatın bir gereğidir. Şikayet konusu olayda da taraf ecza depolarının Duygu Eczanesi hakkında yukarıdaki yöntemlerle bilgi topladığı, bunun sonucunda riskli bulunduğu bu eczaneye peşin para ile ya da teminat karşılığı vadeli mal verdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca hakkında önaraştırma yürütülen depoların yetkililerinin anılan eczanenin riskli bulunmasına dayanan tespitleri, Trabzon Eczacı Odası Başkanı'nın söz konusu eczaneyle ilgili açıklamalarıyla örtüşmektedir.

Önaraştırma konusu olayda, şikayetçinin sahibi olduğu Duygu Eczanesi'ne karşı Selçuk, Es ve Nevzat Ecza Depoları tarafından ayırimcılık ya da dışlayıcılık yapıldığı yönünde bulgular bulunmamakta olup, buna ilişkin tespitlere aşağıda yer verilmiştir.

Şikayetçiyle yapılan görüşmede; bölgede Duygu Eczanesi ile aynı tarihlerde açılan eczanelere örnek olarak Çomoğlu, Çamburnu Başak, İrem, Hayat ve Halk Eczanesi verilmiştir. Nevzat Ecza Deposu'nda yapılan incelemede; Çamburnu Başak, Çomoğlu, Halk ve Duygu eczaneleriyle ilgili herhangi bir kayıta rastlanılmamış olup, bu durum deponun anılan eczanelere şu ana kadar satış yapmadığını göstermektedir. Selçuk Ecza Deposu'nda yapılan yerinde incelemede ise; deponun Çomoğlu, Hayat ve Halk eczaneleriyle hiç çalışmadığı görülmüştür. Öte yandan, Es Ecza Deposu'nun Selin ve Halk eczaneleriyle; Selçuk Ecza Deposu'nun ise Kalkınma, Ömer Lütfü, Yaşam, Uğur, Taşan eczaneleri ve diğer bazı eczanelerle teminatla çalıştığı belirlenmiştir.

Dolayısıyla, şikayet edilen depoların teminat isteme uygulamasının muhatabı yalnızca Duygu Eczanesi değildir. Ayrıca, Nevzat ve Selçuk Ecza Depoları yeni açılan eczanelerin bazılarıyla çalışmamaktadır.

Bu tespitler karşısında, anılan depoların birlikte hareket ederek Duygu Eczanesi'nin etkinliklerini güçleştirmeye çalıştığı iddiasının ciddi ve yeterli bulunabilmesi, Oda ve bu depolar arasında iddia konusu uygulamalar anlamında etkileşim olduğunun tespitiyle mümkündür. Ancak önaraştırma kapsamında yapılan incelemelerde, Trabzon Eczacı Odası ile ecza depolarının iletişim halinde olduğuna, şikayetçiye karşı ayırimcılık ve dışlayıcılık yapıldığına dair herhangi bir belge ne şikayetçi tarafından ortaya konabilmiş ne de yerinde incelemelerde tespit edilebilmiştir. Oysa ki, şikayetçinin iddiasının özünde depoların Eczacı Odası'nın ve Of'daki diğer eczanelerin sahibi eczacıların baskısıyla hareket ettiği bulunmaktadır.

Bu durum ise, Of'da ilacın perakende satışı seviyesine yeni girişin engellenmesi anlamına gelmektedir. Ancak, Eczacı Odası'nda bulunan belgeler içinde, Of ilçesinde şikayetçiden daha sonra eczane açmak için başvuruda bulunan iki eczaneye verilmiş olan "Oda Uygunluk Belgesi" de yer almaktadır. Bu belgelerin varlığında, Eczacı Odası'nın Duygu Eczanesi'nin pazara girişini yukarıda belirtilen saikle engellemeye çalışmadığı anlaşılmıştır.

Bu çerçevede, Oda'nın ve Of'daki eczacıların etkisiyle Duygu Eczanesi'ne normal koşullarda (vadeli, teminatsız) satış yapılmayarak rekabetin kısıtlandığı iddiasını destekleyen yeterli ve ciddi delillere rastlanılmadığı anlaşılmıştır.

Diğer yandan, şikayetçinin başka bir iddiası da, Es Ecza Deposu'nun Duygu Eczanesi'ne satışlarında peşin indirim yapmadığı yönündedir. Nevzat ve Selçuk Ecza Depolarıyla ilgili bu tür bir iddianın ileri sürülmemesi ve Es Ecza Deposu'nun tek taraflı uygulamasının şikayet edilmesi karşısında "rekabeti sınırlayıcı anlaşma"dan söz etme imkanı bulunmamaktadır. Kaldı ki, önaraştırma çerçevesinde yapılan görüşmede şikayetçinin, Es Ecza Deposu'nun bu uygulamayı terkettiğini ifade ettiği anlaşılmıştır. Ayrıca, dosya mevcudu belgelerinde, Es Ecza Deposu'nun anılan eczaneye satışlarında ürün iskontosu ve mal fazlası gibi avantajlı koşullar uyguladığı görülmüştür.

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında; başvuru konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına, şikayetin reddine OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.